

Частина 1

1

Сент-Перонна, жовтень 1916 року

Мені снилася їжа. Хрусткі багети, чия незаймано біла м'якоть іще парує після печі, і стиглий сир, чиї боки майже випинаються за край тарілки. Виноград і сливи, високими гірками викладені у вазах, рум'яні й запашні. Повітря було насичене їхнім ароматом. Я вже збиралася була простягти руку й узяти плід, коли сестра зупинила мене.

— Відчепись, — прошепотіла я. — Я голодна.

— Софі, прокидайся.

Я вже відчувала смак сиру. Я хотіла взяти той реблошон¹, намастити ним скибку теплого хліба, а тоді вкинути до рота виноградину. Я вже уявляла цей насичено солодкий смак, цей густий аромат.

Але в цю мить сестрина рука перехопила мій зап'ясток, зупиняючи мене. Страви почали зникати, запахи — танути. Я тяглася за ними, але вони лускали, наче мильні бульки.

— Софі.

— Що?

— Вони схопили Орельєна!

Я перевернулася на бік і моргнула зі сну. На сестрі був бавовняний чепчик, так само як і на мені, — від холоду. Навіть у темному світлі свічі видно було, що рум'янець збіг із її обличчя, а очі розширені від жаху.

— Вони схопили Орельєна. Внизу.

Мої думки почали прояснюватися. Знизу долітали чоловічі крики. Їхні голоси луною відбивались у брукованому подвір'ї. Кури здійняли переполох у курнику. У непроглядній темряві

---

¹ Реблошон — французький м'який сир із гострою пікантною скоринкою. (Тут і далі прим. пер.)

відчувалося, як тремтить повітря від якоїсь жахливої загрози. Я сіла в ліжку, обтягуючи на собі нічну сорочку і водночас намагаючись запалити свічку на столику біля ліжка.

Спотикаючись, я кинулась повз неї до вікна і визирнула у двір — там, унизу, були солдати, освітлені фарами їхньої вантажівки, і мій молодший брат. Хлопець затуляв голову руками, намагаючись уникнути ударів прикладами, що сипалися на нього з усіх боків.

— Що відбувається?

— Вони знають про порося.

— Що?

— Напевне, мес'є Сюель доніс на нас. Я чула їхній галас зі своєї кімнати. Вони кажуть, що заберуть Орельєна, якщо він не скаже, де порося.

— Він нічого не скаже, — відповіла я.

Ми здригнулися, почувши, як кричить наш брат. У цю мить я ледь упізнала сестру: вона здавалася років на двадцять старшою за свої двадцять чотири. Я знала, що на моєму обличчі проступає зараз такий самий страх. Сталося те, чого ми так боялися.

— З ними комендант. Якщо вони знайдуть його, — прошепотіла Елен, її голос панічно тремтів, — вони заарештують нас усіх. Ти знаєш, що сталося в Аррасі. Вони влаштують показове покарання. Що буде з дітьми?

Мій розум лихоманило. Думка, що мій брат може проговоритися, геть відібрала в мене здоровий глузд. Я накинула шаль на плечі й навшпильках підійшла до вікна, аби ще раз визирнути надвір. Присутність коменданта свідчила, що це не просто п'яна солдатія вирішила зігнати своє невдоволення погрозами й стусанами: нас спіткало справжнє лихо. Якщо він тут, це означає, що ми скоїли злочин. Серйозний злочин.

— Вони знайдуть його, Софі. Це забере лише кілька хвилин. А потім... — від тривоги голос Елен зростав до крику.

Мене охопили найчорніші передчуття. Я заплющила очі. А тоді знов відкрила їх.

— Іди вниз, — наказала я. — Стверджуй, що нічого не знаєш. Спитай у нього, що скоїв Орельєн. Поговори з ним, відволічи його — просто дай мені трохи часу до того, як вони зайдуть у будинок.

— Що ти збираєшся робити?

Я схопила сестру за руку.

— Іди. Але нічого йому не кажи, зрозуміла? Спростовуй *усе*.

Моя сестра вагалась, а тоді побігла в коридор — тільки край сорочки майнув. Не знаю, чи почувалась я коли-небудь більш самотньою, ніж у ті кілька секунд, коли страх стискав мені горло і над головою тяжіла загроза всій моїй сім'ї. Я метнулася до батькового кабінету і стала ритися в шухлядах великого столу, жбурляючи на підлогу їхній уміст: старі ручки, клапті паперу, деталі зламаних годинників і старі садові ножиці, — нарешті, дякуючи Богові, знайшла те, що шукала. Тоді я прожогом кинулася вниз, відчинила двері підвалу й зіскочила на холодні кам'яні сходи. Я настільки впевнено орієнтувалась у цій темряві, що трепетний вогник свічі був майже зайвим. Я підняла важкий засув на дверях до заднього льоху, колись під стелю заставленого діжами з пивом і добрим вином. Відсунула вбік одну з порожніх діж і відчинила дверцята старої чавунної печі для випікання хліба.

Порося, ще тільки наполовину підросле, сонно кліпнуло. Потім звелось на ніжки, дивлячись на мене зі своєї солом'яної постелі, і зарохкало. Я ж розповідала вам про поросся? Ми поцупили його під час реквізиції на фермі месьє Жирара. Наче дар небес, воно блукало серед загального безладу, дибаючи все далі й далі від решти поросят, яких вантажили до кузова німецької автівки, — і швидко зникло під пишними спідницями бабусі Пуалан. Ми тижнями відгодовували поросся жолудями та об'їдками, сподіваючись виростити його досить великим, аби ми всі могли поїсти м'яся. Останній місяць усі мешканці готелю «Червоний півень» тільки й жили думкою про хрустку скоринку й соковиті скибочки свинини.

З двору до мене знову долетів скрик мого брата, потім — голос сестри, квапливий і стривожений, обірваний грубим вигуком німецького офіцера. Порося дивилося на мене кмітливими й тямущими очима, наче вже знало свою долю.

— Мені дуже шкода, *mon petit*¹, — прошепотіла я. — Але це насправді єдиний вихід.

З цими словами я опустила руку.

---

¹ Мій маленький (фр.).

За лічені хвилини я була вже надворі. Перед тим розбудила Мімі, коротко наказавши йти зі мною, але мовчки — за останні місяці дитина набачилася стільки, що слухалася без жодних запитань. Вона лише глянула, як я тримаю на руках її маленького братика, вислизнула з ліжка і вклала свою долоньку в мою руку.

Того вечора ми ненадовго розпалили вогонь, і в передзимовому повітрі витав запах паленої деревини. Крізь кам'яну арку задніх дверей я побачила коменданта і завагалася. Це не був пан Беккер, якого ми знали і зневажали. Це був хтось стрункіший, із гладенько виголеним холоднокривним обличчям. Навіть крізь темряву я бачила в цьому обличчі присутність розуму, а не брутальне невігластво — і це мене злякало.

Новий комендант задумливо споглядав наші вікна, вочевидь, розмірковуючи, чи не краще буде квартирувати тут, ніж на фермі Фур'є, де мешкали старші німецькі офіцери. Підозрюю, він розумів, що з високих вікон нашої будівлі матиме чудовий огляд міста. Є також конюшні й десять спалень — з часів, коли тут був успішний міський готель.

Елен сиділа на бруківці, затуляючи руками Орельєна.

Один із чоловіків замахнувся рушницею, але комендант підняв руку.

— Устаньте, — наказав він. Елен квапливо відповзла назад, далі від німця. Я кинула погляд на застигле від жаху обличчя сестри.

Побачивши матір, Мімі ще міцніше вхопилася за мою руку, і я бадьоро потисла її долоньку, хоча в самої серце було не на місці. Я зробила крок уперед.

— Що, заради Бога, тут відбувається? — дзвінко пролунав мій голос над подвір'ям.

Здивований моїм тоном, комендант озирнувся: на нього крізь арковий вхід ішла молода жінка за руку з маленькою дитиною, що смоктала пальчик, і зі словитим немовлям біля грудей. Мій нічний челчик з'їхав набік, біла бавовняна сорочка була настільки зношена, що тіло проглядало наскрізь. Я молилася, щоб він не почув, як гунає моє серце.

— І за яке ж порушення ваші люди прийшли карати нас цього разу? — спитала я, звертаючись прямісінько до коменданта.

Гадаю, відтоді, як він покинув свій дім, ще жодна жінка не розмовляла з ним у подібному тоні. Типа огорнула подвір'я, наче всі